

การพักผ่อนหย่อนใจเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยทำให้มนุษย์รู้สึกผ่อนคลาย และช่วยลดความตึงเครียดจากภารกิจประจำวัน โดยนอกจากจะพักผ่อนในสถานที่ส่วนตัว เช่น ที่พักอาศัยแล้ว มนุษย์ยังต้องอาศัยพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา และพื้นที่โล่งเพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการต่างๆ โดยอัตราส่วนของพื้นที่โล่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ต่อ จำนวนประชากรที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้คือ 15 ตารางเมตร ต่อ ประชากร 1 คน เมื่อเทียบอัตราส่วนนี้ในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2543 พบว่ามีอัตราส่วนเท่ากับ 2.98 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน ซึ่งถือว่าต่ำกว่ามาตรฐาน และพื้นที่เพื่อการพักผ่อนที่มีอยู่ไม่ได้กระจายตัวสม่ำเสมอทั่วทั้งเขตเมือง จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้ได้อย่างทั่วถึง การไปใช้ต้องเดินทางไกลใช้เวลานาน และต้องอาศัยยานพาหนะ เช่น รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นลักษณะของการขาดแคลนพื้นที่พักผ่อนระดับละแวกบ้าน (Neighborhood Park) เพื่อใช้พักผ่อนประจำวัน ดังนั้นควรมีการดำเนินการเพิ่มพื้นที่พักผ่อนในละแวกบ้านให้มีการกระจายตัวที่ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ให้มากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าววิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนวทางในการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยได้ศึกษาพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะเป็นพื้นที่ที่ขาดแคลนพื้นที่สวนสาธารณะในละแวกบ้าน (Neighborhood Park) และได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นพื้นที่ศึกษาโดยเสนอกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาด้านกายภาพ และการใช้พื้นที่ภายในของวัดดาวดิ่งส์ โดยใช้วิธีสังเกต (Observation) และ สัมภาษณ์ (Interview) 2) ศึกษาข้อมูลจากภาคประชาชน โดยวิธีออกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลทางด้านพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในการไปสวนสาธารณะ และไปวัด ความต้องการองค์ประกอบทางด้านกายภาพ, ด้านกิจกรรม, ด้านสิ่งบริการสาธารณะ ที่ประชาชนต้องการจัดให้มีขึ้นภายในพื้นที่โล่งของวัดดาวดิ่งส์ 3) นำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับพื้นที่ และเวลา 4) ออกแบบผังบริเวณของวัดดาวดิ่งส์ในเบื้องต้น 5) นำผังบริเวณที่ออกแบบไปเสนอต่อคณะกรรมการชุมชนวัดดาวดิ่งส์เพื่อให้ประชาชนผู้ใช้พื้นที่มีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์ 6) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขเป็นผังขั้นสุดท้าย

ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการที่ใช้สามารถประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดดาวดิ่งส์ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ โดยไม่ขัดแย้งกับการใช้งานเดิม

Recreation is necessary for human in a daily life. Recreation takes place in both private place such as house and public place such as park or stadium. Public recreation areas are considered public welfare. The standard ratio of open space for recreation by population is 15 sq.m. per person in the urban area of developed countries. However, in the year 2000, the ratio of open space by population in Chiang Mai Municipality Area is 2.98 sq.m. per person, significantly lower than the standard. Besides being insufficient, the open spaces or parks in Chiang Mai inner city are not adequately distributed. Many communities are not within the expected service areas of neighborhood parks, which are the smallest and closest level of parks (within the radius of 800 meters or 15-minute walk). Therefore, these communities have less access to open space, recreational activities and the prospect of well being. This calls for an increase of open spaces or parks, especially neighborhood parks in Chiang Mai Municipality Area. A possible option is to turn public-use spaces such as open spaces in the temples, which are somehow used by the public, into recreational use.

This research proposes and applies a process of utilizing open space in Wat Dawadueng as recreation area. This temple locates in the southeast of Chiang Mai Municipality Area as a center of Wat Dawadueng Community, which has no nearby neighborhood park. The process includes: 1) Using observation and interview to collect data on existing physical environment and uses; 2) using questionnaire to collect relevant needs, behaviors and characteristics of the community; 3) analyzing the collected data and synthesizing the existing uses, new activities and appropriate landscaping elements, areas and times; 4) designing the layout of the open space planning to accommodate all the synthesized requirements; 5) presenting the layout and perspectives to the community members, moderating the opinions and concluding the solution; and 6) adjusting and finalizing the designed layout. The process yields satisfactory results in providing recreational spaces for the community, while creating no conflict with the existing uses.